

RADIOUTREDNINGEN — EN REPLIK

INGEMAR LINDBLAD

I en artikel i nr 4 av Sv. T. granskade sekreterare Jan Gillberg kritiskt radioutredningens arbetsresultat men kanske framför allt förutsättningarna för utredningen. Radioutredningens sekreterare, docent Ingemar Lindblad, bemöter i ett inlägg kritiken.

Radioutredningens betänkande tar upp kontroversiella frågor, och det är därför fullt normalt att det möter kritik på många håll. Mot de allmänna värderingarna i Jan Gillbergs artikel (Svensk Tidskrift 4/65) har jag därför ingen anledning att här polemisera. En rad konkreta punkter i hans framställning tarvar emellertid tillrättalägganden och bemötanden.

Av radioutredningens fem arbetsår ägnades de första enbart åt ljudradio, och på detta område var man i praktiken klar sommaren 1963. Arbetet med TV och en rad stora specialfrågor, särskilt de som ingår i del II, inleddes först i slutet av 1962 och krävde därför endast något över två år. Kritiken mot "det långt utdragna utredningsarbetet" är därför knappast befogad mot bakgrund av normal arbetstakt i dylika fall.

Det vore givetvis önskvärt att Sveriges Radio hade resurser att internt sköta stora utredningsuppgifter, men företagets administra-

tion är starkt underbemannad, och det blev därför nödvändigt att i viktiga planeringsfrågor bygga upp ett samspel mellan utredningen och Sveriges Radio. Företaget har levererat råmaterial och synpunkter, utredningen har efter egen bedömning utarbetat förslagen. Därigenom har också (tvärt emot vad Gillberg antyder) redan under arbetets gång Sveriges Radio kunnat ta hänsyn till utredningens förslag på en rad punkter, och betydande tidsvinster har gjorts.

Den okunnige som direkt jämför vissa avsnitt i betänkandet med direktiven kan möjligen i likhet med Gillberg tro att det är fråga om "i exceptionellt hög grad... ett beställningsarbete". Denna uppfattning, som Gillberg sedan flera gånger varierar, är emellertid ogrundad. För det första hade utredningen redan sin ståndpunkt klar i alla viktiga principfrågor innan tilläggsdirektiven av den 16 november 1962 utfärdades. För det andra har utredningen de facto handskats mycket fritt med direktiven på en rad punkter, som utrymmet inte tillåter mig att exemplifiera. Gillbergs egen partivän i kommittén skulle kunna vidimera att påståendena om en "långtgående styrning av utredningens resultat" är grundlösa. På de två punkter där kommunikationsministern hösten 1962 slagit fast sin ståndpunkt, nämligen frågorna om reklamfinansiering och konkurreran-

de företag, visade det sig råda full enighet inom kommittén redan då arbetet inleddes 1960.

I den uppmärksammade frågan om "inre konkurrens" arbetade utredningen länge på linjen "kanalkonkurrens". Det var först inför starka sakskalet och med beklagande som man övergav detta alternativ. Tanken att den överväldigande stockholmsdominansen (över 90 % av egenproduktionen) i svensk TV bör brytas och en bättre balans eftersträvas är f. ö. knappast så originell att utredningen inte kunnat komma på den på egen hand.

Gillberg lämnar den obegripliga uppgiften att ett sändarnät för ett nytt TV-program har kostnadsberäknats till 100 mkr. Den rätta siffran är (i dagens kostnadsläge) 360 mkr. Vidare förstår inte Gillberg varför man tillämpar principen med omedelbar avskrivning till 100 procent av investeringar, t. ex. för dylika sändarnät, trots att motiveringen är fullständigt redovisad i betänkandet. Låt mig då bara för tidskriftens läsare upprepa, att läget på kreditmarknaden är och sannolikt kommer att förbli sådant, att en lånefinansiering av rundradions investeringar i praktiken skulle ställa de flesta av dessa på framtiden. Direkta avskrivningar med hjälp av specialdestinerade licensmedel är den enda vägen — och en lämplig sådan — att genomföra dessa stora projekt.

Slutligen tar Gillberg upp de utnötta argumenten om den korta sändningstiden i svensk TV. Han gör därvid den föga sensationella iakttagelsen att det sänds betydligt mer TV i Sovjet, i fyra västeuropeiska länder med c:a 50 miljoner invånare, och i länder som Belgien och Schweiz med flera parallellprogram för olika språkgrupper inom landet. Det borde vid minsta eftertanke stå klart att programtidens längd vid rimliga kvalitetskrav är beroende av tillgången på medel och på kompetenta programskapare, och att ett land som Sverige måste ha andra pretentioner än t. ex. Storbritannien och Västtyskland. Men man kan onekligen göra som Finland och några andra småstater, låta amerikanska dussinfilmer och annat utländskt material svara för 50 % eller mer av programtiden och samtidigt sänka anspråken på den egna produktionen högst väsentligt (i Finland pressar man ut mer än dubbelt så mycket programtid ur en studio som i Sverige). Det är knappast troligt att det är en dylik "kvantitet till varje pris" som den svenska publiken efterfrågar.

Jag är inte speciellt visionärt begåvad, men jag misstänker ändå att radioutredningens kungstankar, baserade på dess egna bedömningar, trots debattinlägg sådana som Gillbergs kommer att prägla den svenska radions och televisionens framtid.